

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

1/S-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrda 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Мадреймов Фархат Махсетбаевич</i> СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В КАРАКАЛПАКСТАНЕ В 1920-1924 ГОДАХ	12-18
<i>Алимджанов Бахтиёр Абдихакимович</i> АНТРОПОЛОГИЯ ИМПЕРСКОЙ ВЛАСТИ: ХАКЕНТСКИЕ ЗЕМЛИ И АДВОКАТ С. ЛАПИН	19-23
<i>Чориев Шохрух Холтура угли</i> ИСТОРИОГРАФИЯ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРКЕСТАНСКОГО ГЕНЕРАЛ- ГУБЕРНАТОРСТВА В 40-90-Е ГОДЫ XX ВЕКА	24-35
<i>Najmiddinov Boburmirzo Zuhridin o'g'li</i> SOVET HOKIMIYATINING 1917-1943-YILLARIDA O'ZBEKISTON SSR DA AMALGA OSHIRGAN DINIY SIYOSATI	36-43
<i>Esonova Nilufar</i> SANOAT SOHASIDA XALQARO HAMKORLIK MUNOSABATLAR TARIXINING O'RGANILISHI: TAHLIL VA NATIJALAR (1991-2018-YILLAR)	44-47
<i>Qarshiyev Ahmad, Jumayev Abdimo'min, Bebitov Maqsud</i> DENOV BEKLIGIDA MAVJUD JOY NOMLARIGA OID MULOHAZALAR	48-55
<i>Qurbonov Abbos</i> MUSTAQILLIKNING DASTLABKI YILLARIDA QASHQADARYODA YENGIL SANOAT SOHASIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR VA ULARNING NATIJALARI	56-59
<i>Abduraimova Sabohat Ergash qizi</i> BUXORO AMRLIGI DAVRIDA CHIROQCHI BEKLIGI AHOLISINING TURMUSH TARZI	60-65

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Karjavova Xurshida Abdumalikovna</i> MAHALLA INSTITUTINING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	66-73
<i>Pardayev Erkin Egamberdi o'g'li</i> XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA SIFATNI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI	74-82
<i>Palvanbayev Umidbek O'ktam o'g'li</i> O'ZBEKISTON POCHTA BOZORIDA XUSUSIY POCHTA KORXONALARINING TUTGAN O'RNI (BTS, DMS, EMU POCHTALARI MISOLIDA)	83-86
<i>Чинорова Шаҳодат Мансур кизи, Нормуродов Хусан Эшмахматович</i> ЗНАЧЕНИЕ ТАРГЕТИРОВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	87-93
<i>Gabriel Ayodeji Ogunmola</i> GREEN BONDS: FINANCING RESOURCE CONSERVATION FOR A SUSTAINABLE FUTURE IN FARMING IN UZBEKISTAN	94-108

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Rashidova Dilfuza Ganievna

XIX ASR O'ZBEK SHOIRALARINING IJODIDA GUMANISTIK G'OYALAR
VA IJTIMOYIY-FALSAFIY QARASHLAR 109-113

Ochilova Nigora Ruzimuratovna

GENDER TENGLIGINI TA'MINLASHNING IQTISODIY-IJTIMOYIY OMILLARI 114-118

Samadov Jonmurod

JALOLIDDIN RUMIY ASARLARIDA FALSAFIY TUSHUNCHALAR VA ULARNING
ILMIY–METODOLOGIK TAHLILI 119-123

Kdirbaev Baxadir Berdaxovich

AXBOROT JAMIYATI VA MEDIA-MADANIYATNING NAZARIY-FALSAFIY
TUSHUNCHASI 124-131

Kurbanbaeva Ulbosin Jumag'aliyeva

EKOLOGIK XAVFSIZLIK TUSHUNCHASINING MOHIYATI VA XUSUSIYATLARI 132-136

Narzukulova Ferangiz Rustamjonovna

ILMIY TIL VA FALSAFIY TERMINOLOGIYA: SHAKLLANISH VA RIVOJLANISH
TENDENSIYALARI 137-141

Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich

IJTIMOYIY-KASBIY FAOLIYAT JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTNING INSON
SALOHIYATIGA TA'SIRI 142-148

Султанов Бахтиёр Бахтиёрович

ОБРАЗ ФИЗИЧЕСКОЙ РАЗВИТОЙ, ГЕРОИЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ
В ЭПОХУ АНТИЧНОСТИ 149-153

Bozorov Suxrob Komilovich

MA'NAVIY TRANSFORMATSIYANING ISTIQBOLLARI: INNOVATSION
G'OYA VA LOYIHALAR 154-157

Kimsanbayeva Shaxnoza Bakridinovna

MILLIY O'ZLIK VA DINIY BAG'RIKENGLIK: ZAMONAVIY JAMIYATDAGI
O'ZARO TA'SIRLAR 158-163

Muxamedjanova Lalixon

GLOBALASHUV VA MADANIYATLARARO ARALASHUV 164-172

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Isanova Feruza Tulqinovna

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI XALQARO HUQUQ SOHASIGA OID
LEKSIK BIRLIKLARNING DIAKRON TADQIQI 173-180

Mahmudova Umida Ural qizi

INTERNET DISKURSIDA FOYDALANILADIGAN EMOJILARNING LISONIY
VA MADANIY JIHATLARI 181-189

Madalov Navruz Ergashevich

IMPORTANT SUBJECTS OF COMPARATIVE AND CONTRASTIVE PHILOLOGICAL
STUDIES AND TRANSLATION DIFFICULTIES OF STRUCTURAL–SEMANTIC
MODELS OF PROVERBS 190-194

Ubaydullayev Normuhammad Xasanovich

XOTIRANOMALARDA ZAMON VA MAKON MASALASI 195-198

<i>Ochilova Habiba Akramovna</i> ISSUES IN THE CLASSIFICATION OF QUESTION SENTENCE TYPES IN LINGUISTICS ...	199-207
<i>Muxammadieva Mashxura, Amirqulova Gulxayo</i> FILOLOGIK TADQIQOTLARNING ZAMONAVIY TIBBIY TARJIMA VA TALQINGA TA'SIRI	208-213
<i>Karabaeva Barno Bobir qizi</i> A COMPARATIVE ANALYSIS OF METAPHORICAL EXPRESSIONS REFLECTING PERCEPTION IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	214-219
<i>Aхунбабаева Наргиза Хамиджановна</i> ЛИНГВОПРАГМАТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПЕРЕВОДОВ ИСТОРИЧЕСКИХ И АРХАИЧНЫХ СЛОВ В ДОКУМЕНТАЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКОЙ ПОВЕСТИ «ВЛАСТИТЕЛЬ СЕМИ СОЗВЕЗДИЙ»	220-226
<i>Turdaliyeva Shahnoza O'ktamovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SON-GIBRID MAQOLLARNING LEKSIK-SEMANTIK TAHLILI	227-236
<i>Mansurova Shohista Isroilovna</i> OT OBRAZI TUSHUNCHASI (ZAMONAVIY O'ZBEK VA JAHON ADABIYOTI MISOLIDA)	237-241
<i>Davranov Akmal Akramjonovich</i> IJTIMOIY TENGLIK TUSHUNCHASI (INGLIZ UTOPIYALARI VA O'ZBEK DOSTONLARI MISOLIDA)	242-246
<i>Yuldasheva Aziza Yuldashevna</i> TARJIMASHUNOSLIKDA PRAGMATIKANING O'RNI	247-252
<i>Mirvaliyeva Malika Zoid qizi</i> SEMANTIKANING TARJIMADAGI AHAMIYATI	253-257
<i>Sidiknazarova Zulfiya Mirsharapovna</i> JADID ADABIYOTI VA MODERNIZATSIYA JARAYONLARI	258-262
<i>Ruzibayeva Aziza Kahramanovna</i> THE MOOD OF LONGING FOR FREEDOM IN THE AGE OF BYRON	263-266
<i>Narzikulova Rayhona Ahmadovna</i> THE PRAGMATIC FUNCTIONS OF IRONY	267-271
<i>Najmiddinov Muhammadjon</i> O'ZBEK TILIDA KO'P MA'NOLILIK, SINONIMIYA, OMONIMIYA VA ULARNING ELEKTRON TEZAURUSDA AKS ETISHI	272-278
<i>Achilov Oybek Rustamovich</i> LEKSIK-SEMANTIK DEVIATSIYA ILGARI SURISH VOSITASI SIFATIDA	279-284
<i>Tashpulatova Mukambar Axmetovna</i> KOMPYUTER LINGVISTIKASI VA SUN'IY INTELLEKTNING TILGA TA'SIRI	285-289
<i>Normamatov Farrux, Toshpo'latova Xusniya</i> GLOBAL KESIMDA INGLIZ MADANIYATINING LINGVOKULTUROGIK JIHATLARI	290-293
<i>Shonazarova Gulnoza, Madiyeva Madina</i> THE ROLE OF INTERNET RESOURCE IN IMPROVING TEACHING FOREIGN LANGUAGE: METHODOLOGICAL ANALYSIS AND PRACTICAL RECOMMENDATIONS	294-297

<i>Jo'rayeva Lola Tolibdjonovna</i> IJTIMOIY TARMOQLARDA NEOLOGIZMLARNING BUGUNGI KUNDAGI QO'LLANILISHI	298-302
<i>Saitxanova Aziza Xolmuxamedovna</i> TA'M VA TIL O'RTASIDAGI MUVOZANAT: TAOM DISKURSINING TARJIMA QIYINCHILIKLARI VA YECHIMLARI	303-307
<i>Axmedov Shaxzod, Nazarov Vafokul</i> NEOLOGIZMLAR TADQIQI TARIXIGA DOIR	308-312
<i>Mustafayeva Sojida Ulashevna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARDA MERONIMIK MUNOSABATLI SO'ZLARNING LEKSIKOGRAFIK TALQINLARI	313-321
<i>Buriyeva Muxayyo Zokir qizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF MEAT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	322-326
<i>Berdikulova Shaxnoza Ruziqulovna</i> YORDAMCHI SO'ZLARNING SHAKLIY XUSUSIYATLARIGA KO'RA TURLARI VA YASALISHI: BOG'LOVCHILAR	327-330
<i>Shokirova Gulbahor Alimovna</i> NEMIS TILINI O'QITISHDA YANGI YONDASHUVLAR	331-334
<i>Najmidinova Nafisa Ulja qizi</i> O'ZBEK TILIDA SO'ZLASHUVCHILARGA ITALYAN TILINI O'RGATISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	335-339
12.00.00 - YURIDIK FANLAR	
<i>Утемурастов Махмуд Ажимурастович</i> СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРАВА (ОТ ТРАДИЦИОННОГО К ЦИФРОВОМУ ПРАВУ)	340-344
<i>Masadikov Sherzodbek</i> ENFORCEMENT OF ARBITRATION AGREEMENT UNDER UZBEK LAW	345-351
<i>Alieva Kamola Ravshanovna</i> ONLINE GENDER-BASED VIOLENCE IN UZBEKISTAN: GAPS IN LEGISLATION AND THE PATH FORWARD	352-363
<i>Utebaev Salamat Maqsetbay o'g'li</i> KONTRABANDA UCHUN JAVOBGARLIK TO'G'RISIDAGI QONUNCHILIK EVOLYUTSIYASI: TARIXIY-HUQUQIY TAHLIL	364-372
<i>Ходжаева Ширин</i> ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ВСЕМИРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА	373-378
<i>Каюмова Асаля Султномуродовна</i> ЭЛИТА ИНДУСТРИИ ВЕНЧУРНОГО КАПИТАЛА	379-384
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Bobur</i> ZAMONAVIY TASHKILOTLARDA KIBERXAVFSIZLIK STRATEGIYALARINING SHAKLLANISHI VA SAMARADORLIGI: MA'LUMOTLARNI HIMOYA QILISH CHORALARINING RIVOJLANISHI VA NATIJADORLIGI TAHLILI	385-392

<i>Суннатиллаева Сарвиноз Иззатулло кизи</i> ДИСКРЕЦИОННЫЕ ПОЛНОМОЧИЯ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ И СОВЕТЕ ЕВРОПЫ: ПРЕДЕЛЫ, КОНТРОЛЬ И СУДЕБНАЯ ПРАКТИКА	393-400
<i>Dilboboyev Nozimbek</i> CHET ELLIK INVESTORLARNING HUQUQIY MAQOMI HAMDA ULARNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH BO'YICHA IMTIYOZ VA PREFERENSIYALAR BERISH	401-406
<i>Raximbayev O'tkir Fayzullayevich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDAGI QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH MASALASIGA NAZAR	407-414
<i>Ubaydullayev Abror Qutpilla o'g'li</i> HOZIRGI ZAMON ISLOM MOLIYA HUQUQI VA AN'ANAVIY HUQUQIY TIZIMLAR O'RTASIDAGI QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	415-423
<i>Zokirov Sardorjon Karimjon ugli</i> PROCEDURAL FEATURES OF PARTICIPATION DEFENSE COUNSEL AT THE PRELIMINARY INVESTIGATION	424-430
<i>Axmedova Guliruxsor Ravshanovna</i> BOLANI OLIB BERISH VA UCHRASHTIRISH BILAN BOG'LIQ ISHLARNI KO'RIB CHIQISH BO'YICHA SUD VA HUQUQIY AMALIYOTNING DOLZARB MUAMMO VA YECHIMLARI	431-436
<i>Zoilboyev Javlon Karimjon o'g'li</i> MA'MURIY SUD ISHLARINI YURITISHDA QONUNIY KUCHGA KIRGAN SUD HUJJATLARINI YANGI OCHILGAN HOLATLAR BO'YICHA QAYTA KO'RISH YUZASIDAN ISH YURITISH MAZMUNI	437-441
<i>Hakimov Sunnat Furqat o'g'li</i> SPORT JAMOAT BIRLASHMALARINING HUQUQIY TAHLILI	442-445
<i>Файзиев Фарход Фуркат угли</i> ЗНАЧИМОСТЬ ЭЛЕКТРОННОЙ ТОРГОВЛИ В СОВРЕМЕННЫХ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫХ УСЛОВИЯХ	446-452
<i>Файзиева Гулрух Мухаммади кизи</i> МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВА НА НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ ЖИЛИЩА	453-459
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Polvonov Baxtiyor Zaylobidinovich</i> TIBBIYOT UNIVERSITETLARIDA «MODDALARNING NURLANISH SPEKTRINI O'RGANISH» MAVZUSINI IT TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA NAMOYISH ETISH MASALALARI	460-466
<i>Hamdamova Nozima Muqimovna</i> BO'LAJAK TEXNOLOGIYA FANI O'QITUVCHISI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	467-475
<i>Zulfixarov Ilxom Maxmudovich, Zulfikorova Munajat Mirzaxmatovna</i> IQTISODIY-IJTIMOYIY GEOGRAFIK BILIMLAR BERISHDA MATEMATIK METODLARDAN FOYDALANISH	476-481
<i>Qurbonova Nigina Boboxo'jayevna</i> ESDALIKLAR — SADRIDDIN AYNIYNING UMR VA XOTIRA KITABI	482-488

<i>Toshtemirova Saodat Abdurashidovna</i> KLAster TIZIMIDA TARIX FANLARINI O'QITISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	489-494
<i>Inoyatov Odiljon Sabitovich</i> TEKISLIK LARNING O'ZARO PARALLELLIGI	495-500
<i>Жумамуратова Аубахар Нурмуханбетовна</i> СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ КОГНИТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НА ОСНОВЕ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫХ СВЯЗЕЙ	501-508

Received: 15 February 2025
Accepted: 20 February 2025
Published: 25 February 2025

Article / Original Paper

THE ROLE OF PRIVATE POSTAL ENTERPRISES IN THE POSTAL MARKET OF UZBEKISTAN (ON THE EXAMPLE OF BTS, DMS, EMU MAILS)

Palvanbayev Umidbek Uktam ugli

Independent researcher at Urgench State University

Abstract. This article studies and analyzes the activities of private postal enterprises operating in our country in the development of postal services. As a result of these studies, the achievements of private enterprises in the postal services market of Uzbekistan and the difficulties encountered in their activities were analyzed, and proposals were developed on these issues.

Keywords: post, postal services, private sector, region, statistical information, service.

O'ZBEKISTON POCHTA BOZORIDA XUSUSIY POCHTA KORXONALARINING TUTGAN O'RNI (BTS, DMS, EMU POCHTALARI MISOLIDA)

Palvanbayev Umidbek O'ktam o'g'li,

Urganch Davlat Universiteti mustaqil izlanuvchisi,

E-mail: palvanbayevumidbek@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada pochta aloqasi xizmatlarini rivojlantirishda mamlakatimizda faoliyat olib borayotgan xususiy pochta korxonalarini faoliyati o'rganilgan va tahlil qilingan bo'lib, bu o'rganishlar natijasida O'zbekiston pochta aloqa xizmatlari bozorida xususiy korxonalar erishayotgan yutuqlari va ularning faoliyatida yuzaga kelayotgan qiyinchiliklar tahlil qilingan va bu masalalar bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: pochta, pochta aloqa xizmatlari, xususiy sektor, mintaq, statistik ma'lumot, xizmat.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI1Y2025N11>

Kirish. Pochta aloqasi xizmatlari barcha davlatlardagi kabi O'zbekistonning ham milliy iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy infratuzilmasining muhim elementlaridan biri hisoblanib, yagona axborot tizimini rivojlantirish va uni qo'llab-quvvatlash, shu bilan birga milliy iqtisodiyotning muhim segmentlarini rivojlantirishga xizmat qilish bilan bir qatorda, milliy iqtisodiyotning ajralmas qismi sifatida e'tirof etish maqsadga muvofiq hisoblanadi. O'zbekiston aloqa va axborotlashtirish agentligi bosh direktorining 2011-yil 18-apreldagi ro'yxat raqami 2219-sonli¹ "Pochta aloqasi xizmatlarini ko'rsatish qoidalarini tasdiqlash to'g'risida"gi[1] buyrug'ida Pochta aloqasi operatorlari va provayderlari pochta aloqasi xizmatlarini (pochta, kuryerlik jo'natmalarini qabul qilish, qayta ishlash, tashish va yetkazib berish) ko'rsatish bo'yicha faoliyatni Umumjahon pochta ittifoqi aktlari, O'zbekiston Respublikasining qonunchiligi va ushbu Qoidalar asosida amalga oshirishlari ko'rsatib o'tilgan. O'tgan davr mobaynida soha rivoji uchun bir qator O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, O'zbekiston

¹ <https://lex.uz/uz/docs/-1772402>

Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmonlari qabul qilindi. Ishlab chiqarish rivojini hamda xizmat ko'rsatish turlarini sifat jihatidan yangiliklarni joriy etishni qamrab oldi.

Adabiyotlar tahlili. Pochta aloqa xizmatlarini rivojlantirish bo'yicha ilg'or ilmiy tadqiqotlar bir qancha olimlar tomonidan olib borilgan. Jumladan: Robert J. Shapiro o'zining "Amerika Qo'shma Shtatlari pochta xizmati tomonidan da'vo qilingan monopoliya huquqlari va subsidiyalarining asoslari va hajmi"[2] tadqiqotida davlatning monopol pochta korxonalariga subsidiyalar ajratishi va xususiy pochta korxonalari bundan mustasno ekanligini aytib o'tgan, William L. Megginson o'zining tadqiqotlarida "Pochta aloqasi xizmatlarining moliyaviy iqtisodiyoti"ga[3] to'xtalib o'tgan. O'zbekistonda ham bir qancha olimlar pochta aloqa xizmatlari bo'yicha qator tadqiqotlar olib borilgan. Masalan, Z.M.Otaqo'ziyeva pochta aloqasini tashkil etish majmuasida O'zbekistonda pochtaning shakllanishi va uning iqtisodiy o'sishga ta'siri haqida ilmiy izlanishlar olib borgan. Ushbu tadqiqotlarimiz davomida O'zbekistonda faoliyat olib borayotgan BTS, DMS, EMU kabi xususiy pochta korxonalari faoliyatini o'rgangan holda xulosa va tavsiyalarni ishlab chiqdik.

Tadqiqot metodologiyasi. O'zbekistonda pochta aloqasi xizmatlarining iqtisodiy o'sishga ta'sirini o'rganishda xususiy korxonalarining roliga qaratilgan. Tadqiqotda tahliliy usul, statistik tahlil, ekspert so'rovlari va intervyular kabi usullardan foydalaniladi. Davlat statistika qo'mitasi va "O'zbekiston pochta" AJning hisobotlari asosida pochta xizmatlari va iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlik ekonometrik modellarda baholanadi. Empirik baza sifatida mahalliy va xalqaro tadqiqotlar, davlat statistik ma'lumotlari hamda BTS, DMS, EMU pochtalarining pochta aloqa xizmatlarini iqtisodiyotda rivojlanishiga oid hisobotlar qo'llaniladi. Ushbu tadqiqot natijalari pochta xizmatlarini takomillashtirish, raqamli innovatsiyalarni joriy etish hamda mamlakatda xususiy pochta sektorini rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda asos bo'lib xizmat qiladi.

Natija va muhokama. Bugungi kunda butun dunyoda bo'lgani kabi O'zbekistonda ham an'anaviy xizmat turlaridan tashqari aholiga qulaylik yaratish uchun pochta aloqa bo'limlari va filiallarida kommunal xizmat, telefon, elektr-energiya uchun haq to'lash, mol- mulkni sug'urta qilish, lotereya biletlari xarid qilish, pochta orqali jo'natish va olish,

elektron pochtdan foydalanish singari bir qator yangi xizmat turlari tashkil etildi. Sohaga doir yangi infratuzilmalar yaratildi. Bunday yangilanishlar pochta aloqa tizimining yangi bosqichga ko'tarilishini va rivojlanish jarayonlarini aholining ijtimoiy-madaniy hayotidagi tutgan o'rnini alohida mavzu doirasida tadqiq etishni taqozo etmoqda. Albatta shu o'rinda ta'kidlab o'tish lozimki mamlakatimizda pochta aloqa xizmatlarini ko'rsatishda so'nggi yillarda xususiy tadbirkorlar tomonidan ko'rsatilayotgan xizmatlar hajmi va sifati yildan yilga ortib bormoqda. Jumladan, "BTS Express Cargo Servis" MCHJ faoliyatiga to'xtalib o'tadigan bo'lsak, korxonaning oliy maqsadi "Kompleks innovatsion logistika yechimlari orqali o'zgarayotgan dunyoda insonlarni bir-biriga bog'lash va bizneslarini rivojlantirishda ko'maklashish". Korxonaning qadriyatlar: halollik, e'tiborni mijozga qaratish, yetakchilik va tashabbuskorlik, jamoaviylik, yangilikka tayyor bo'lish. Bundan tashqari korxona o'z oldiga quyidagi aniq strategik maqsadlarni ishlab chiqqan: malakali va kuchli jamoa shakllantirish, keng sheriklik tarmog'i va rivojlangan infratuzilmaga ega bo'lish (IT, transport, ofislar, omborlar), ma'muriy taraqqiyotni joriy qilish, biznes va xizmatlar sifatida yuqori ko'rsatkichlarga erishish, xizmatlarni rivojlantirish va chet el davlatlariga chiqish. Bu kabi maqsadlarga erishish yo'lida korxona hozirgi kunda respublikamiz bo'ylab o'zining ko'plab

filiallarini ochishda davom etmoqda. Birgina Xorazm viloyati misolida ko'radigan bo'lsak, korxonaning asosiy binosi Urganch shahrida joylashgan bo'lib, Xiva shahrida va Xonqa, Tuproqqal'a, Gurlan, Xazorasp tumanlarida franshiza orqali o'z bo'limlari tashkil etilgan.[4]

BTS Express kompaniyasi har bir mijoz uchun yuqori darajadagi xizmat ko'rsatish standartlariga qat'iy rioya qilib, o'z vaqtida va kafolatli yetkazib berishni ta'minlaydi. BTS Express O'zbekistonning 60 ta aholi punktlarida joylashgan bo'lib, fuqarolarga qulaylik yaratish maqsadida 24/7 ish rejimida faoliyat ko'rsatadi.¹ Xalqaro yetkazib berishda – dunyoning 89 dan ortiq mamlakatlariga amalga oshiriladi.²

«DMS Express» MCHJ O'zbekistonda tezkor pochta yetkazish xizmati hisoblanadi. Korxonaning ko'rsatadigan xizmatlari: Ekspress yetkazish, ekspress pochta, hujjatlarni yetkazish, yuklarni tashish, sovg'alarni yetkazish, kuryerlik xizmatlari, kuryerni (tashuvchini) chaqirish, shahar ichida jo'natish – buni hammasini korxona o'zining mijozlari uchun sifatli servis orqali yetkazadi.

Ekspress-pochta orqali turli xildagi hujjatlar yuboriladi: buxgalterlik hujjatlari, tender hujjatlari, shartnomalar. Bundan tashqari, har xildagi marosimlarda taklifnoma va tabriknomalarni jo'natish uchun odatda kuryerlik xizmatlariga ehtiyoj seziladi. Bu avvalo, vaqtning tejalishi, bunda kompaniya taklifnomaning kuryer (tashuvchi) tomonidan shaxsan qo'lga topshirilishiga ishonsa buladi. [5]

EMU Express mail universal — bu O'zbekistonda pochta va kuryerlik sohasida ko'p yillik tajribaga ega yetakchi kompaniyalardan biri. Kompaniya o'z oldiga “Aholiga tez va ishonchli xizmat ko'rsatish”ni bosh maqsad qilib olgan. Kompaniyaning bosh maqsadi yo'lida Respublika bo'ylab hozirgi kungacha 100 dan ortiq zamonaviy tipdagi filiallar va 350 dan ortiq xodim faoliyat yuritib kelmoqda.

Mijozlar qulayligi va ish sifatini oshirish maqsadida kuryerlik xizmatida yangi texnologiyalar joriy qilingan. Pochtalar har bir jarayonda skanerdan o'tkazilib, mijozga jo'natmasi qaysi bosqichda turganligi onlayn kuzatish imkoniyatini beradi. Bundan tashqari barcha filiallar “fitting xonalar” bilan ta'minlangan bo'lib, bu o'z navbatida “fashion sales” bilan shug'ullanuvchi internet do'konlarga sotuvni oshirishda katta imkoniyat yaratib beradi.[6]

1-jadval.

BTS Express va EMU Express faoliyatidagi statistik ma'lumotlar³

№	Korxona nomi	Band bo'lgan ishchilar soni	Ofislar soni
1	“BTS Express Cargo Servis” MCHJ	410 dan ortiq	150 dan ortiq
2	EMU Express mail universal	350 dan ortiq	100 dan ortiq

Ushbu jadvaldan ham ko'rinib turibdiki, pochta xizmatlarini ko'rsatish nafaqat iqtisodiyotni rivojlantirishda balki, ijtimoiy tomondan ko'plab insonlarni ish bilan band qilishga va mamlakat infratuzilmasini yaxshilashga ham katta ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa va takliflar. Yuqoridagi ma'lumotlardan kelib chiqqan holda xulosa qiladigan bo'lsak, mamlakatimizda so'nggi yillarda tadbirkorlarga yaratilib berilayotgan imkoniyatlar tufayli xususiy sektorda yildan yilga pochta aloqasi xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalar soni

¹ <https://bts.uz/uz/express-pochta>

² <https://bts.uz/uz/xalqaro-yetkazish>

³ BTS Express va EMU Express ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi

ortib bormoqda. Bu esa o'z o'rnida pochta aloqa xizmatlarining mamlakatimizda rivojlanishiga olib keladi. Ammo tadqiqotlarimiz shuni ko'rsatadiki, garchi bu sohada xususiy tadbirkorlar tomonida pochta aloqa xizmatlarini ko'rsatishda sifat va vaqt jihatdan ustunliklar bo'lsada ularga mamlakat bo'ylab o'z ofislarini ochishlarida davlat tomonidan yordam ko'rsatilsa bu soha yanada rivojlanishiga olib keladi. Birinchidan, misol sifatida ko'rganimiz Xorazm viloyatida ham BTS Express pochta ofislari 5 ta tuman va shaharlarda mavjud ekanligi, bu tuman va shaharlarning miqdor jihatdan 50 % qismiga ham to'g'ri kelmayotgani, albatta, hali yanada rivojlantirish kerak ekanligidan dalolat beradi. Ikkinchidan, bizga ma'lum bo'lgan Amerika pochta bozoridagi kabi uzoq masofalarga va aholi kam bo'lgan hududlarga subsidiyalash modeli yo'lga qo'yilsa tadbirkorlarga va iste'molchilarga yanada yengilliklar va qulaylik yaratilgan bo'lardi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston aloqa va axborotlashtirish agentligi bosh direktorining 2011-yil 18-apreldagi ro'yxat raqami 2219-sonli "Pochta aloqasi xizmatlarini ko'rsatish qoidalarini tasdiqlash to'g'risida"gi buyrug'i.
2. Robert J. Shapiro, "How the U.S. Postal Service Uses Its Monopoly Revenues and Special Privileges to Subsidize Its Competitive Operations," Sonecon, October 2015.
3. William L. Megginson, The Financial Economics of Privatization (Oxford, U.K.: Oxford University Press, 2005)
4. <https://bts.uz/uz/nashi-ofisi>
5. <http://dms.uz/uz>
6. <https://emu.uz/>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).